

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utsökningslagen och av vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 mars 2005 en proposition med förslag till lag om ändring av utsökningslagen och av vissa lagar som har samband med den (RP 13/2005 rd) till lagutskottet för beredning.

Lagmotionerna

I samband med propositionen har utskottet behandlat

— en lagmotion med förslag till lag om ändring av 4 kap. 6 b § i utsökningslagen (LM 31/2004 rd — Raimo Vistbacka /saf), som remitterades till utskottet den 15 april 2004,

— en lagmotion med förslag till lag om ändring av 4 kap. 6 § i utsökningslagen (LM 20/2005 rd — Lauri Oinonen /cent), som remitterades till utskottet den 17 mars 2005,

— en lagmotion med förslag till lag om ändring av 6 kap. 4 § i utsökningslagen och 9 kap. 5 § i handelsbalken (LM 30/2005 rd — Timo Soini /saf m.fl.), som remitterades till utskottet den 14 april 2005 och

— en lagmotion med förslag till lag om ändring av 4 kap. 6 § i utsökningslagen (LM 41/2005 rd — Lauri Oinonen /cent m.fl.), som remitterades till utskottet den 10 maj 2005.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Tuula Linna och lagstiftningsråd Tatu Leppänen, justitieministeriet

- överinspektör Kai Kullaa, social- och hälsovårdsministeriet
- ledande häradsfogde Pekka Louekoski, exekutionsverket i Helsingfors härad
- ledande häradsfogde Hannu Hinkkanen, exekutionsverket i Villmanstrands härad
- ledande häradsfogde Jorma Turtonen, exekutionsverket i Lappo härad
- advokat Sakari Sorri, Finlands Advokatförbund
- jurist Pasi Pönkä, Finlands Kommunförbund
- ordförande Timo Mäki, Suomen Perimistointo ry
- skadeförsäkringschef Hannu Ijäs, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund r.f.
- ordförande Mika Wallenius, Avustavat Ulosottomiehet ja Haastemiehet ry
- styrelseledamot Juha Niemi-Pynttari, Julkiset Oikeusavustajat ry
- Vanda stads social- och patientombud Miikka Liukkonen och styrelseordförande Reijo Siven, Katakombista elämään kansanliike ry
- tingsdomare Kimmo Vanne, Tingsrättsdomarna rf
- byråsekreterare Kirsi Olkkonen, Personalföreringen vid Justitieförvaltningen PJF rf
- häradsfogde Visa Kallio, Häradsfogdarna i Finland rf
- jurist Sakari Wuolijoki, Bankföreningen i Finland
- ombudsman Reima Letto, Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys ry

- biträdande utmätningsman Juhani Pulkkinen, Exekutionsbiträdenas i Finland Förening rf
- styrelsemedlem, advokat Olli Pohjakallio, Skuldrådgivning rf
- professor Erkki Havansi
- professor Jarmo Tuomisto.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Centralhandelskammaren
- K-S Yrittäjien Kipinä ry
- Luottomiehet — Kreditmännen ry
- Vatten- och avloppsförbundet.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONERNA

Regeringens proposition

I propositionen föreslås att utsökningslagens bestämmelser om verkställighet av betalningsskyldighet förnyas. Reformen utgör det tredje skedet i totalreformen av utsökningslagen.

Vid utmätning av lön och annan periodisk inkomst blir det normala utmätningsbeloppet på samma sätt som i dag en tredjedel av nettoinkomsten. I propositionen föreslås att tillämpningen av den lindrigare utmätningen ska breddas. Samtidigt föreslås att hos personer med stora inkomster kunde utmätas en större andel än det regelmässiga beloppet, dock högst hälften av nettoinkomstbeloppet. Denna skärpning av utmätningen börjar tillämpas efter en tre års övergångsperiod. Dessutom får en gäldenär med små inkomster behålla två månaders inkomst när utmätningen av periodisk inkomst har pågått i mer än ett års tid.

Ett företag kan under vissa förutsättningar fortsätta med sin verksamhet även om företagets lager har utmätts. Utmätningen gäller den egendom som för ögonblicket finns i lager. Skyddet för näringsverksamhet gäller i dag bara fysiska personer. Enligt förslaget ska skyddet också gälla bolag och andra sammanslutningar. Utmätningen av inkomst får begränsas till sitt belopp om verksamheten därmed kan fortsätta och lindringen inte väsentligt strider mot borgenärens intresse.

Ett samägt föremål ska enligt förslaget under vissa förutsättningar kunna utmätas i sin helhet. Utmätningssmannen ska kunna sälja ett samägt föremål och fördela köpesumman mellan ägarerna. En stadigvarande bostad ska dock inte kunna

säljas i utsökningsväg utan samägarens medgivande.

Bestämmelserna om utmätning av andel i dödsbo revideras. I propositionen föreslås att utmätningsmannen och inte borgenären ska se till att boet blir utrett och arvet skiftat. Gäldenären har inte rätt att avstå från sin andel i boet efter utmätningen.

I propositionen föreslås att bestämmelserna om auktionsförfarandet förenhetligas för olika slag av egendom och att förfarandet förenklas. Genom en bestämmelse om minimipris skyddas all värdefull egendom från att säljas till uppenbart underpris. Som en alternativ försäljningsform till auktion införs försäljning under hand som kan skötas flexibelt från fall till fall, t.ex. av utmätningsmannen, en fastighetsförmedlare eller parterna. I regel förutsätts för försäljning under hand att parterna samtycker.

Enligt bestämmelserna om redovisning ska de influtna medlen i första hand avräknas på räntan på varje fordran, därefter på kapitalet och sist på kostnaderna. Rättsskyddet för den som söker ändring förbättras genom nya bestämmelser om avbrott.

De tabellavgifter som uppbärs för små influtna belopp sänks en aning. Utsökningsavgiftslagen ändras så att när utmätningen av periodisk inkomst har fortgått i mer än tre år upphör uppbörden av tabellavgifter.

En del mindre ändringar görs också i ärvdebalken och lagen om inteckning i bil och i lagen om avbetalningsköp.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft tidigast ett halvt år efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 31/2004 rd föreslås att de begränsningar som gäller utmätning av lön också tillämpas på skatteåterbäring.

I lagmotion LM 20/2005 rd föreslås att det skyddade minimibeloppet vid utmätning ska vara 1 080 euro per månad för en ensamstående.

I lagmotion LM 30/2005 rd föreslås att de medel som influtit vid utmätning i första hand ska avräknas enligt kapitalet av varje fordran och därefter enligt ränta och dröjsmålsränta och i sista hand enligt kostnader

I lagmotion LM 41/2005 rd föreslås att den skyddade delen vid löneutmätning ska vara större när utmätningsskulden är en följd av borgensansvar.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN**Allmän motivering**

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslagen med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Allmän bedömning av propositionen

Propositionen omfattar den tredje fasen i totalrevideringen av utsökningslagen. I denna fas föreslås ändringar som gäller utmätning, försäljning av egendom samt fördelning och redovisning av medlen. Lagutskottet anser att propositionen är en mycket lyckad helhet. Både i sak och lagtekniskt är den omsorgsfullt beredd och utgör en konsekvent helhet som är väl anpassad till de reformer som redan gjorts i samband med de tidigare reformfaserna.

Både de bestämmelser som föreslås i denna proposition och de tidigare delreformerna ställer högre krav på exekutionsväsendet eftersom utmätningsmännens prövningsrätt utvidgas i och med de nya bestämmelserna. Samtidigt krävs det extra satsningar på utbildning av utmätningsmännen bland annat när man förbereder den senaste reformens ikraftträdande. Utskottet understryker därför vikten av att det reserveras tillräckliga medel för denna utbildning.

Ett av målen när det gäller innehållet i reformen är att ge en effektiv men skälig utsökning som garanterar parternas och tredje mans rättsskydd. Av motiven framgår att dessa mål också förbättrar borgenärernas rättsskydd och upprätt-

håller ett allmänt förtroende för att detta civilrättsliga system, som i första hand reglerar skuldförhållanden, kan fungera. Som motvikt till att borgenärernas ställning tryggas bör det samtidigt säkerställas att gäldenärerna trots en pågående utmätning fortsättningsvis har sådana existensvillkor som kan anses skäliga.

Lagutskottet anser att man i propositionen på ett lyckat sätt kunnat väga de ovan nämnda intressena mot varandra. Utskottet har inte bara prövat propositionen som en helhet utan även särskilt betonat tre omständigheter som är synnerligen viktiga för gäldenären: det skyddade beloppet vid utmätning av lön, antalet fria månader och tabellavgifterna vid utmätning.

Skyddat belopp vid utmätning

Det skyddade beloppet är det minimibelopp som gäldenären alltid ska få behålla. Eftersom det skyddade beloppet beräknas per dag gäller det endast lön som utbetalas regelbundet, exempelvis månadslön. Det skyddade belopp som gäldenären alltid ska få behålla föreslås i propositionen höjt från nuvarande 18 euro till 19 euro per dag. Det skyddade beloppet för familjens barn som utmätningsgäldenären försörjer föreslås bli höjt från 6,56 euro till 7 euro per dag. Det handlar inte om en realförhöjning utan om att beakta redan förverkligade förändringar i index.

Lagutskottet konstaterar att man vid förhöjningen av det skyddade beloppet bör beakta många aspekter. Enligt utredning till utskottet innebär varje förhöjning om fem procent av det skyddade beloppet en minskning på 8,2 miljoner

euro i influtna medel på årsnivå för borgenärerna. En höjning av det skyddade beloppet är inte heller oproblematisk från gäldenärens synpunkt eftersom det enligt vad som lagts fram för utskottet har visat sig att motsvarande förhöjning om fem procent leder till att ytterligare ca 10 000 gäldenärer får ett intyg över medellöshet och därmed inte längre kan vara föremål för utmätning. För dessa gäldenärer kan detta innebära nya problem exempelvis när det gäller möjligheten att få kredit.

Enligt lagutskottet är det viktigt att man i framtiden med beaktande bland annat av det som anförs ovan överväger möjligheterna att höja det skyddade beloppet även reellt. Ett minimikrav är ändå enligt utskottet att det skyddade beloppet alltid hålls på en nivå som garanterar gäldenärerna ett skäligt vardagsliv.

Statsrådets förordning om skyddat belopp vid utmätning av lön (1031/1989) har efter det att regeringens proposition lämnades till riksdagen ändrats så att det skyddade beloppet för gäldenären är 18,90 euro per dag och för varje familjemedlem som gäldenären försörjer 6,89 euro per dag. Förhöjningarna var en följd av det förändrade penningvärdet. Enligt uppgifter från justitieministeriet kommer det av indexförhöjningarna dikterade förhöjningsbehovet vid den punkt när lagen planeras träda i kraft, dvs. den 1 januari 2007, att vara större än man förutsåg när regeringens proposition lämnades. För att garantera att det inte sker någon sänkning av det skyddade beloppets reella nivå när lagen träder i kraft bör beloppet i lagförslaget höjas något. Enligt utredning till utskottet gäller höjningsbehovet emellertid endast det skyddade beloppet för gäldenären själv.

Med stöd av det som anförs ovan föreslår lagutskottet att det skyddade beloppet för gäldenären höjs på det sätt som framgår av detaljmotiven till 4 kap. 48 §. Samtidigt föreslår utskottet att indexjusteringen av det skyddade beloppet ska göras årligen.

Under utskottsbehandlingen har lagutskottet uppmärksammat på att många gäldenärer som är föremål för utmätning också får utkomststöd, varvid en del av utkomststödet de facto används

för att betala utmäta skulder. Enligt en undersökning från 1996¹ uppgick utkomststöd som betalades på grund av utmätning på årsnivå till 60—80 miljoner mark, dvs. ungefär 10—13 miljoner euro. Enligt en uppskattning som justitieministeriet presenterat för utskottet skulle en höjning av det skyddade beloppet ändå inte nödvändigtvis i avgörande grad minska antalet personer som får utkomststöd. Däremot är det mera sannolikt att den nu föreslagna reformen av den s.k. inkomstgränsutmätningen och som ger låginkomsttagare rätt till en större del än förr av lönen har en positiv effekt. Också förslaget om fler fria månader antas ha likartade effekter.

Lagutskottet konstaterar att de föreslagna reformerna av utsökningen och deras effekter på kostnaderna för utkomstskydd är komplicerade och inte heller särskilt väl undersökta och dokumenterade. Utskottet anser det därför viktigt att det så snart som möjligt undersöks hur det skyddade beloppet vid utmätning relaterar till utkomststödet. Den av justitieministeriet tillsatta Skuldhanteringsarbetsgruppen har redan tidigare rekommenderat en sådan undersökning.²

Antalet fria månader

Regeringen vill genom propositionen förtydliga det nuvarande systemet med fria månader. Låginkomsttagare, dvs. personer som omfattas av den s.k. inkomstgränsutmätningen, har efter utmätning som har pågått i ett år rätt till två fria månader. Dessa fria månader ges gäldenären på tjänstens vägnar.

Fria månader kan även beviljas andra gäldenärer med större inkomster. Dessa kan emellertid inte få fria månader enbart på basis av hur länge utmätningen har pågått, utan det förutsätts ytterligare antingen att gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår ef-

¹ Johanna Niemi-Kiesiläinen — Minna Varis. Ulosotto-velallisten toimeentulo. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 29, 1996.

² Skuldhanteringsprogrammet. Del II. Nuläget och dess bedömning, promemorior. Justitieministeriets utlåtanden och utredningar 2004:17.

ter utmätningen eller att det finns någon annan särskild orsak till avbrott i utmätningen. Enligt propositionsmotiven kan en sådan orsak vara exempelvis att gäldenären eller hans familj måste göra en viktig engångsanskaffning. Utöver de två ovan nämnda villkoren krävs dessutom att gäldenären själv framställer en begäran om fria månader.

Under utskottsbehandlingen har det föreslagits att fria månader kunde beviljas i alla inkomstklasser utan gäldenärens begäran. Men utskottet finner inte detta motiverat eftersom utskottet anser att de automatiska fria månaderna är en del av det helhetsskydd som tillkommer gäldenärer med små inkomster. Dessa personer kan inte nödvändigtvis alltid själva utnyttja de möjligheter till temporära lättnader i utmätningen som fria månader innebär. Utskottet anser det inte oskäligt att förutsätta aktivitet från gäldenärens sida när det handlar om inkomstklasser där rätten till fria månader förutsätter att ovan nämnda särskilda orsaker föreligger. Utskottet betonar samtidigt att om de särskilda orsakerna är för handen har de gäldenärer som hör till dessa inkomstklasser en ovillkorlig rätt att få fria månader enligt 4 kap. 53 § på egen begäran.

Utskottet påpekar vidare att inte heller de som omfattas av inkomstgränsutmätning är tvungna att utnyttja de fria månaderna utan de kan avstå från dem i situationer där de anser att de fria månaderna inte gagnar dem.

Utskottet finner det viktigt att justitieministeriet följer hur väl lagstiftningen om fria månader fungerar och vidtar åtgärder om det visar sig att gäldenärerna inte i tillräcklig utsträckning kan utnyttja det system som den nu föreslagna lagen skapar.

Utsökningsavgifter

Under utskottsbehandlingen har lagutskottet uppmärksammat på den extra börda som läggs på gäldenärerna i form av utsökningens tabellavgifter. Eftersom tabellavgifterna indrivs för varje enskild betalning kan deras sammanlagda belopp bli mycket höga i förhållande till de influtna medlen, vilket också påpekas i propositionsmotiven (s. 194/I). Under expertutfrågningen i

utskottet fördes det fram förslag om övergång till ett system där man buntar ihop delbetalningen och beräknar tabellavgiften utifrån de enskilda prestationerna i stället för att hänföra avgifterna till enskilda indrivningsärenden.

Lagutskottet ställer sig i sin bedömning av situationen bakom den princip som även framgår av propositionsmotiven (s. 194/I), enligt vilka utgångspunkten bör vara att största delen av varje delbetalning ska kunna användas för betalning av själva fordran. Enligt uppgifter ur ett sampel från oktober 2005 som justitieministeriet presenterade för utskottet har i fråga om ca 3 procent av gäldenärerna mer än 30 procent av det indrivna beloppet gått till betalning av tabellavgifter. I hela landet finns det uppskattningsvis 650 gäldenärer av vilkas inbetalningar över hälften har gått till tabellavgifter.

Dessa sifferuppgifter visar enligt utskottet att det inte är fråga om ett väldigt omfattande problem. Men det är ändå ett faktum att i enskilda situationer kan en ärendebaserad indrivning av tabellavgifter leda till ett oskäligt resultat. Missförhållandet behöver därför avhjälpas.

Utskottet konstaterar att den föreslagna modellen där man buntar ihop flera poster inte minskar den arbetsmängd som utförs i exekutionsverken eller utsökningens handlägningskostnader. Enligt uppgift uppgick dessa kostnader 2005 till i genomsnitt 32,72 euro per ärende. En betydande sänkning av tabellavgifterna skulle därför innebära en anmärkningsvärd inskränkning av exekutionsväsendets finansieringsbas. Det skulle därför vara nödvändigt att åtminstone delvis täcka intäktsbortfallet med budgetfinansiering vilket inte förefaller realistiskt i nuläget.

Lagutskottet har därför beslutat att i stället för den s.k. hopbuntningsmallen föreslå två andra reformer för att avhjälpa missförhållandet. För det första föreslår utskottet att vid långvarig utmätning ska gäldenären helt befrias från tabellavgifter redan efter två år i stället för nuvarande tre år, som regeringen föreslår i propositionen. Jämfört med förslaget i propositionen skulle detta medföra en extra kostnad på ca 350 000 euro, dvs. sammanlagt uppskattningsvis 870 000 euro.

För det andra föreslår lagutskottet att det i synnerhet för mindre influtna belopp tas i bruk en mindre grov skala så att den lägsta avgiften sänks från nuvarande 7 euro till 2,50 euro och i följande steg till 5 euro. Kostnadseffekten av denna åtgärd ligger runt 300 000 euro per år. Utskottet anser dessutom att den sänkning av den nästlägsta tabellavgiften med 0,50 euro, som även nämns i propositionsmotiven (s. 27/I), också ska genomföras. Detta förutsätter en ändring av 2 § i förordningen om utsökningsavgifter (35/1995). Utskottet utgår från att dessa åtgärder bildar en helhet och att regeringen som en del av denna lösning ändrar förordningen om utsökningsavgifter på det sätt som föreslås i betänkandet.

Finansieringen av de ändringar som utskottet föreslår kräver i dagens ekonomiska läge att de redovisningsavgifter som uppbärs hos borgenärerna höjs i motsvarande mån. Detta förutsätter att 3 a § i förordningen om utsökningsavgifter ändras.

Utmätningsskulder till små belopp hänför sig ofta till tjänster som utförs eller nyttigheter som överlämnats av i synnerhet offentliga samfund eller myndigheter. Utskottet anser att justitieministeriet inte bara ska vidta lagstiftningsåtgärder utan också på annat sätt sträva efter att styra indrivningspraxis så att särskilt denna kategori av borgenärer, när de för över sina fordringar till utsökning, i allt högre grad även beaktar gäldenärernas intressen. Det är skäl att för varje enskild gäldenär invänta den tidpunkt när det även med beaktande av gäldenärens fördel är ändamålsenligt att föra över fordringar av en och samma betalningsart för utmätning.

Riksdagen förutsätter att regeringen följer förhållandet mellan beloppet av influtna medel vid utmätning och utsökningsavgifterna i utmätningförfarandet och att det vid behov genom ändringar i lagstiftningen säkerställs att detta förhållande blir skäligt för gäldenären. Utskottet föreslår att ett uttalande godkänns (*Utskottets förslag till uttalande*).

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av utsökningslagen

4 kap. Utmätning

1 §. *Verkställighet av betalningsskyldighet.* Enligt motiven (s. 34/I) ingår i kapitlets 1—4 § definitionsbestämmelser som lämpar sig för utsökningslagens hela tillämpningsområde. I den föreslagna paragrafen saknas nu emellertid en definition av begreppet panträtt, som skulle sitta bra i just denna paragraf. Först av föreslagna 4 kap. 21 § 3 mom. framgår att begreppet pant rätt avser inte bara egentlig panträtt utan även sådan retentionsrätt, där innehavaren har rätt att hålla säkerheten i sin besittning.

Lagutskottet föreslår att paragrafen kompletteras genom ett nytt 4 mom. med motsvarande innehåll.

6 §. *Betalningstid.* I paragrafen föreskrivs om utmätningssmannens möjligheter att bevilja gäldenären betalningstid. Enligt paragrafens 2 mom. får utmätningssmannen inte ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.

Enligt lagutskottets uppfattning är föreslagna 2 mom., särskilt med beaktande av 1 mom., så formulerat att förbudet att bevilja betalningstid ska betraktas som ovillkorligt. Av motiven (s. 41/I) framgår ändå att avsikten har varit att betalningstid kan beviljas med gäldenärens samtycke också när indrivningen gäller underhållsbidrag för barn. Utskottet föreslår att momentet preciseras i enlighet med detta.

8 §. *Utmätningssubjekt.* I paragrafen finns bestämmelser om vad en utmätning kan gälla och vad allt en utmätning omfattar. Enligt paragrafens 1 mom. kan utmätningen också omfatta avkastning som förfaller till betalning efter utmätningen. Under utskottsbehandlingen har man ansett denna bestämmelse otydlig eftersom det inte klart framgår om den avser brutto- eller nettoavkastning. Detta framgår inte heller ur motiven. En jämförelse kan emellertid göras med 17 kap. 6 § i konkurslagen (120/2004) där det i motiven

till lagen uttryckligen sägs att avkastningen avser nettoavkastning (jfr RP 26/2003 rd, s. 157/I). Mot bakgrunden av detta anser utskottet det klart att 4 kap. 8 § i utsökningslagen avser nettoavkastning.

14 §. Konstgjorda arrangemang. I paragrafen föreskrivs om villkoren för att egendom ska kunna utmätas oberoende av en invändning om att den tillhör en utomstående. Enligt paragrafens 3 mom. kan bestämmelserna i 3 kap. 64—68 § i utsökningslagen om uppgifter om gäldenären tillämpas även på uppgifter om en utomstående som avses i paragrafen.

Under utskottsbehandlingen har det framgått att den föreslagna bestämmelsen anses oklar eftersom det inte tydligt framgår i vilket skede utmätningssmannen kan börja göra förfrågningar om en utomstående när utmätningssmannen misstänker att det rör sig om konstgjorda förmögenhetsarrangemang. Enligt lagutskottets uppfattning kan förfrågningar av denna typ inte med beaktande av tredje mans rättssäkerhet ske på alltför ringa grunder. Utskottet föreslår därför att momentet kompletteras med en bestämmelse enligt vilken utmätningssmannen får inhämta uppgifter om i paragrafen avsedda utomstående om det finns grundad anledning att misstänka att det är fråga om ett konstgjort arrangemang.

20 §. Utmätningens giltighet. Av paragrafen framgår att utmätningens giltighet enligt 19 § i samma kapitel under vissa förhållanden är i kraft två år efter det att gäldenären har fått medlen i sin besittning. Av motiven (s. 55/I) framgår ändå att maximitiden inte gäller egendom enligt 19 § 1 mom. 5 punkten som inte kan överlåtas, eftersom förbudet mot överlåtelse inte är beroende av att tidsfristen löper ut. Lagutskottet föreslår att början av paragrafen preciseras i enlighet med detta.

Enligt 19 § 1 mom. 2 punkten om utmätningens förbud får ersättning för bl.a. bestående men inte utmätas. Detta förbud är enligt förslaget i kraft i två år. Lagutskottet konstaterar att ersättning för bestående men betalas för sådana personskador som enligt tillgängliga uppgifter vid den tid-

punkt när ersättningen bestäms kan antas påverka den skadelidandes livskvalitet för resten av livet (jfr RP 167/2003 rd). Med hänsyn till detta anser utskottet det oskäligt att begränsa utmätningens förbudet för en sådan ersättning till två år. Utskottet föreslår därför att utmätningens förbudet ska vara permanent.

21 §. Undantag från utmätning. I paragrafen bestäms om vilken egendom gäldenären får undanta från utmätning. Av motiven framgår (s. 55/II) att avsikten är att undantag från utmätning endast gäller fysiska personer. Denna slutsats kan förvisso dras av innehållet i 1 mom. men utskottet föreslår att momentet förtydligas på denna punkt.

I paragrafens 3 mom. definieras begreppet panträtt. Eftersom utskottet har föreslagit att denna definition tas in i kapitlets 1 § har utskottet strukit definitionen i detta moment.

25 §. Avvikelse från utmätningens ordning. Av paragrafen framgår när det är möjligt att avvika från utmätningens ordning enligt 24 §. Enligt förslaget till 1 mom. 4 punkten kan en avvikelse komma i fråga bl.a. när iakttagandet av utmätningens ordning föranleder väsentligt dröjsmål med betalningen. Av motiven (s. 59/II) framgår att avsikten varit att avvikelse från utmätningens ordning enligt 24 § är möjlig även när iakttagandet av ordningen på grund av skingringsrisk väsentligt äventyrar betalningen. Utskottet föreslår att punkten kompletteras i enlighet med detta.

27 §. Utmätningens ikraftträdande och betalningsförbud. I paragrafen föreskrivs om när utmätningen träder i kraft i olika situationer. Utskottet har justerat paragrafens 3 mom. så att det av bemyndigandebestämmelsen framgår att den lag som nu stiftas redan innehåller behövliga grundläggande bestämmelser om betalningsförbudets innehåll som begränsar förordningsutfärdarens befogenheter.

48 §. Skyddat belopp. I paragrafen finns bestämmelser om det skyddade belopp som inte får

utmätas av gäldenärens lön samt om hur beloppet justeras.

Av de skäl som anförts i den allmänna motiveringen föreslår lagutskottet att det skyddade beloppet för gäldenären själv i paragrafens 1 mom. ändras till 19,50 euro per dag.

Enligt föreslagna 3 mom. görs indexjusteringar "med skäligen mellanrum" med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om folkpensionsindex (456/2001). Med hänvisning till den allmänna motiveringen i detta betänkande föreslår utskottet att indexjusteringen av de skyddade beloppen görs årligen genom förordning av justitieministeriet.

49 §. Lön som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen. I paragrafen föreskrivs om hur den utmättningsbara andel av lön som utbetalas regelbundet beräknas. Enligt paragrafens 1 mom. bestäms den utmättningsbara andelen på basis av löns belopp. När det gäller högre inkomster föreslås det att bestämmelser om det utmättningsbara beloppet ska fastställas genom förordning av statsrådet. I sista hand bestäms det utmättningsbara beloppet enligt 2 mom. dock enligt en tabell som fastställs av justitieministeriet.

I det stora hela anser lagutskottet att den föreslagna lösningen är lyckad. Men förslaget att bemyndiga statsrådet att utfärda en förordning som preciserar 1 mom. 3 punkten är rätt otydlig. Detta beror delvis på att bemyndigandet i förslaget har spjälkts upp på två olika moment. Enligt propositionsmotiven (s. 81/I) är avsikten att genom en förordning av statsrådet fastställa en progressiv skala där utmättningsbeloppet i relativt stora steg stiger från en tredjedel ända till hälften av nettolönen. För att lagstiftningen ska vara tydlig på denna punkt föreslår utskottet att hänvisningen till statsrådets förordning i 1 mom. 3 punkten slopas och att bemyndigandebestämmelsen i 2 mom. preciseras i enlighet med propositionsmotiven.

Enligt nämnda 2 mom. beräknas utmättningsbeloppet enligt 1 mom. Den slutliga storleken på detta s.k. regelmässiga belopp bestäms dock enligt en tabell som fastställs av justitieministeriet. Utskottet har fått veta att det uppstått pro-

blem med att skapa tabellen och att dessa kan försvåra dess tillämpning märkbart. Utskottet föreslår därför att bestämmelserna om tabellen stryks i paragrafen.

För att underlätta det praktiska genomförandet har justitieministeriet uppgett att det kommer att lägga ut en räknare på webben med hjälp av vilken löneutmätningen kan bestämmas. Utskottet understöder denna tanke eftersom ett sådant redskap underlättar särskilt för små arbetsgivare som själva inte har tillgång till dataprogram för att räkna ut vilka belopp som ska utmätas av löntagarnas löner. Räknaren kan även göra det lättare för utmätningsgäldenärerna att kontrollera att innehållningen på lönen har räknats rätt.

Utöver dessa praktiska åtgärder konstaterar utskottet att 4 kap. 58 § 3 mom. föreskriver att utmättningsmannen på begäran eller om han märker att situationen kräver det ska ge lönebetalaren råd om iakttagandet av betalningsförbudet. Vid utbildningen av utmättningsmän bör denna rådgivningsskyldighet understrykas.

54 §. Underhållsbidrag. I paragrafen ingår bestämmelser om utmättningsbeloppet av lön när indrivningen gäller underhållsbidrag till barn med indexförhöjning. I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om vilka lättnader i tid som kan tillämpas på utmätningen av sådana underhållsbidrag. Enligt förslaget kan gäldenären ges fria månader endast av särskilt vägande skäl. Möjligheterna till uppskov enligt 51 § 2 mom. kan enligt förslaget inte alls tillämpas när gäldenären efter en längre period av arbetslöshet igen får en anställning.

Lagutskottet anser att de föreslagna bestämmelserna är onödigt stränga mot gäldenären. Förbudet att få uppskov vid löneutmätning när utmätningen verkställs för att driva in ett löpande eller förfallet underhållsbidrag är enligt utskottets uppfattning inte ägnat att uppmuntra gäldenären till aktivt jobbsökande. Det är enligt utskottet inte heller till fördel för ett barn som är beroende av underhållsbidraget att bestämmelserna är så stränga. Utskottet föreslår därför att bestämmelsen ändras så att gäldenären kan ges

fria månader av särskilt vägande skäl. Utskottet föreslår dessutom att gäldenären under samma förhållanden kan få i 51 § 2 mom. avsett uppskov med utmätningen.

65 §. Annan näringsinkomst. I paragrafen finns begränsningsbestämmelser som gäller utmätning av alla andra slag av näringsinkomst än periodisk näringsinkomst för fysiska personer. Enligt propositionsmotiven kan med stöd av denna paragraf även utmätning av stöd till juridiska personer från offentliga samfund begränsas. På grund av sakens betydelse föreslår lagutskottet att en uttrycklig bestämmelse tas in i paragrafen.

68 §. Indrivning hos den som meddelats betalningsförbud. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om utmätningssmannens rätt att hos den som meddelats betalningsförbud utmäta belopp som i strid med ett betalningsförbud inte har betalats. Enligt momentets sista mening förutsätter utmätning att betalningsskyldigheten för den som meddelats betalningsförbudet är klar. Enligt lagutskottet är det inte nödvändigt att i dessa situationer ge den som meddelats betalningsförbud möjlighet att åberopa att han inte har blivit delgiven betalningsförbudet på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 40 och 41 § i utsökningslagen. Utskottet föreslår därför att ordet "todisteellisesti" i den finska utformningen ersätts med ordet "todistetavasti". Ändringsförslaget påverkar inte den svenska lagtexten.

73 §. Utmätning av samägt föremål. Utskottet föreslår vissa språkliga justeringar i paragrafens 1 mom.

5 kap. Försäljning

9 §. Statens ersättningsansvar. I paragrafen föreskrivs om i vilka fall och på vilka villkor staten ansvarar för skador som den som har rätt till såld egendom lider till följd av utsökningsförfarandet.

Enligt den första meningen i paragrafens 3 mom. fastställs ersättningen oberoende av utmätningssmannens vållande, med iakttagande av

vad som föreskrivs i skadeståndslagen. Enligt propositionsmotiven (s. 119/II) avser hänvisningen till skadeståndslagen närmast att skadeståndet kan jämkas. Utskottet uppfattar emellertid formuleringen av bestämmelsen så att föreskriften i 3 kap. 2 § 2 mom. i skadeståndslagen om begränsning av statens ersättningsansvar vid utövning av offentlig makt inte är tillämplig.

Enligt den andra meningen i momentet har staten rätt att få det utbetalda beloppet av den som orsakat skadan. Bestämmelsen är så utformad att man kan få det intrycket att den person som betraktas som skadevållare har ett strikt ansvar för skadan. Enligt vad som meddelats utskottet är detta ändå inte avsikten vilket även propositionsmotiven (s. 120/I) delvis tyder på. Utskottet föreslår därför att det även i momentets andra mening hänvisas till skadeståndslagen.

10 §. Gäldenärens skyldighet att ge information. Enligt paragrafen är gäldenären skyldig att på förfrågan underrätta utmätningssmannen om nyttjanderätter och andra rättigheter som hänför sig till egendom som säljs samt om framställda invändningar om bättre rätt.

Den föreslagna bestämmelsen förpliktar i sin nuvarande utformning gäldenären att lämna endast en viss typ av uppgifter beträffande rättigheter och fordringar som hänför sig till den egendom som ska säljas. Enligt lagutskottet är det av praktiska skäl viktigt att den föreslagna skyldigheten för gäldenären att lämna uppgifter även gäller egendomens faktiska egenskaper och användbarhet. Gäldenären ska därför vara skyldig att exempelvis informera om mögelskador som upptäckts i en byggnad. Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras med en formulering om detta. Samtidigt påpekar utskottet att syftet med bestämmelsen inte är att ålägga gäldenären någon särskild skyldighet att utreda eller ta reda på omständigheter om egenskaper eller faktorer som påverkar egendomens användning utan endast att föreskriva att gäldenären är skyldig att uppge sådant han eller hon känner till.

15 §. *Utredande av värde och sättande i skick av ett föremål.* Enligt paragrafens 1 mom. ska utmätningsmannen, om en fastighet eller värdefull lös egendom ska säljas, före försäljningen kontrollera egendomens skick och utreda dess gängse värde.

Lagutskottet har uppmärksammat på att vid försäljning av exempelvis konstföremål kan det vara svårt att få tillförlitliga utvärderingar i Finland av föremålets gängse pris. Utskottet anser att den förpliktelse som i den föreslagna bestämmelsen åläggs utmätningsmannen är alltför strikt. Utskottet föreslår därför att bestämmelsen ändras så att egendomens gängse värde ska utredas om möjligt.

23 §. *Minimipris.* Enligt paragrafens 1 mom. får utmätningsmannen inte godkänna det högsta budet vid auktion på en fastighet eller värdefull lös egendom, om han bedömer att budet klart understiger gängse pris för egendomen på orten och att det med beaktande av de extra kostnaderna kan inflyta mer medel vid nyförsäljning.

I förslaget är momentet så formulerat att det gör det möjligt att sälja egendom till ett klart underpris om utmätningsmannen anser att utsikterna att få in mer medel vid en ny försäljning är dåliga med beaktande av de extra kostnaderna. Enligt utskottets bedömning är detta inte skäligt för gäldenären och utformningen motsvarar uppenbarligen inte heller den ursprungliga avsikten. Utskottet föreslår därför att den sista bisatsen i 1 mom. stryks. Eftersom den därmed strukna bestämmelsen ändå behövs när man överväger ny försäljning föreslår utskottet att den placeras i 3 mom.

Följden av utskottets ändringsförslag är att försäljning av egendom som paragrafens tillämpningsområde avser till ett pris som klart understiger gängse pris för egendomen på orten inte är möjligt varken vid ett första eller därpå följande försäljningsförsök. Utskottet påpekar emellertid samtidigt att det värde som anses vara egendomens gängse pris inte nödvändigtvis behöver vara detsamma vid det första och det andra försäljningsförsöket. Under den tid som förflyter mellan försäljningarna kan det framgå att

uppgifterna om egendomens skick var felaktiga vid den första försäljningen. Sådana ändringar påverkar givetvis tillämpningen av 1 mom.

Paragrafens 2 mom. innehåller särskilda föreskrifter om ädelmetall och värdepapper. Enligt motiven (s. 132/II) avser föreskrifterna även bl.a. gamla pengar och andra etablerade samlarobjekt. Utskottet föreslår att momentet förtydligas i språkligt hänseende så att det motsvarar det som sägs i motiven.

34 §. *Lägsta godtagbara bud.* I paragrafens 1 mom. sägs att det lägsta godtagbara budet vid auktion på lös egendom ska täcka verkställighetskostnaderna och en eventuell försäljningsavgift samt fordran hos innehavaren av en pant eller retentionsrätt, till det belopp som har förmänsrätt, om denne har rätt att hålla säkerheten i sin besittning eller om en pantsättning har skrivits in på ett sätt som motsvarar besittning.

Under utskottsbehandlingen har det visat sig att bestämmelsen är tolkbar. Av propositionsmotiven (s. 142/II) framgår emellertid klart att med det lägsta godtagbara budet skyddas inga andra fordringar än de som till säkerhet har den handfångna panten eller motsvarande retentionsrätt eller en inskrivning med karaktären av en handfången pant. För att förtydliga detta föreslår utskottet att ordet "säkerheten" ersätts med ordet "egendomen" och att passusen om inskrivning preciseras på motsvarande sätt.

49 §. *Fordran som inte bevakats, villkorlig fordran samt inskrivning som inte är slutförd.* Paragrafens 3 mom. gäller anteckning av icke slutförda inskrivningar i pantförteckningen. Enligt bestämmelsen görs ingen anteckning om ansökan har lämnats vilande på grund av utmätning, säkringsåtgärd eller konkurs. Av 16 kap. 6 och 7 § i jordabalken (540/1995) framgår dock att konkurs inte är grund för att lämna en in-teckningsansökning vilande. Utskottet har därför strukit hänvisningen till konkurs.

85 §. *Dödande av in-teckning i bil.* Enligt förslaget ska en in-teckning i en såld bil dödas.

Det har visat sig att bestämmelsen är otydlig. Med beaktande av hänvisningen i 5 kap. 72 §

1 mom. har bestämmelsen tolkats så att den föreslagna regleringen förutsätter att skuldebrev som avser inteckningar i fartyg eller luftfartyg som säljs på auktion överläts till köparen på samma sätt som vid fastighetsköp. Enligt utredning har detta emellertid inte varit avsikten utan avsikten är att förfallna panträtter som avser inteckningar i sålda fartyg eller bilar dödas. Lagutskottet föreslår därför att paragrafen omformuleras i enlighet med detta. Samtidigt föreslås en ändring av paragrafrubriken.

6 kap. Fördelning och redovisning

4 §. *Avräkningen av medel på fordrans delar.* Utmätningssmannen ska enligt förslaget avräkna de influtna medlen i första hand på räntan på varje fordran, därefter på kapitalet och sist på kostnaderna, om inte parterna har kommit överens om något annat i enlighet med 4 kap. 60 §.

I motiven (s. 179/I) konstateras att denna ordning motsvarar bestämmelsen i 9 kap. 5 § i handelsbalken. I motiveringen hänvisas också till att avräkning i första hand på fordran med stöd av 25 § 1 mom. 2 punkten i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) är ett sätt att sköta avräkning i samband med skuldsanering.

I förslaget till 4 kap. 60 § föreskrivs om skriftligt avtal mellan gäldenären och sökanden. Enligt 2 mom. i denna paragraf kan parterna i ett betalningsavtal bl.a. komma överens om hur medlen ska avräknas på sökandens fordran eller på fordrans delar. Utskottet anser att utmätningssmannen borde främja denna typ av avtal särskilt när räntebetalningsskyldigheten är så stor att man genom att ingripa i den i väsentlig utsträckning kan förbättra gäldenärens ekonomiska situation. Enligt utskottets uppfattning förpliktar även 1 kap. 19 § i utsökningslagen utmätningssmannen att sträva efter att betalningsavtal fås till stånd. I den nämnda bestämmelsen sägs nämligen att utmätningssmannen ska främja försonlighet mellan parterna på behörigt sätt i utsökningsärendet.

Utskottet har vid behandlingen av propositionen särskilt uppmärksammat bestämmelserna i 6 kap. 4 § om avräkningen av medel på fordrans delar. Frågan är viktig både för borgenärer och

gäldenärer men har även en samhällelig betydelse. Den berör på många sätt grunderna för den rättsliga regleringen av skuldförhållanden. Utskottet anser det därför helt nödvändigt att justitieministeriet i samband med behandlingen av totalrevideringens fjärde fas lämnar en utredning till utskottet om den paragraf som nu godkänns borde ändras i något avseende för att underlätta på lång sikt för dem som är svårt skuldsatta. Utskottet bör samtidigt få en utredning om de rättsliga och ekonomiska konsekvenserna av eventuella ändringar.

5 §. *Fördelningsbeslut och dess bindande karaktär.* Enligt paragrafens 1 mom. ska, om det för försäljningen har upprättats en partsförteckning, medlen avräknas enligt den fördelningslängd som bygger på denna. I annat fall ska utmätningssmannen fatta beslut om fördelningen genom att föra in uppgifter om avräkningen i utskottets informationssystem.

Lagutskottet föreslår nedan att 10 kap. 5 § ändras så att en av begynnelsestidpunkterna för den besvärsfrist som avses i lagrummet ska anses vara delfäendet av fördelningslängden. Föreliggande 1 mom. bör därför kompletteras med en bestämmelse om skyldighet att delge parterna fördelningslängden.

12 §. *Fördelningsmeddelande.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att utmätningssmannen på begäran ska ge borgenären ett meddelande om fördelningen av de influtna medlen. Utskottet har ovan i samband med 5 § 1 mom. föreslagit en bestämmelse enligt vilken fördelningslängden ska delges parterna. Efter delgivning har parterna inte längre något behov av att göra förfrågningar om influtna medel. Utskottet föreslår därför att tillämpningsområdet för 12 § 1 mom. begränsas till att endast gälla sådana fall där någon fördelningslängd inte har gjorts upp. I praktiken är det i allmänhet fråga om utmätning av periodiska inkomster såsom lön.

15 §. *Avbrytande av redovisningen.* I paragrafen föreskrivs om under vilka förutsättningar utmätningssmannen för att säkerställa ändringssökande ska avbryta redovisningen. Enligt 3 mom.

avbryts redovisningen för tre veckor från det att yrkandet om avbrott har framställts eller av särskilda skäl för en av utmätningsmannen bestämd längre tid.

Lagutskottet har konstaterat att utmätningsmannen enligt 1 mom. 4 punkten under vissa villkor också kan avbryta redovisningen på eget initiativ. Av propositionsmotiven (s. 186/I) framgår att avbrottstiden då räknas från den dag då behovet av ett avbrott konstaterades. Utskottet anser att det av rättssäkerhetsskäl är nödvändigt att uttryckligen föreskriva om avbrottstiden också i dessa fall. Utskottet föreslår därför att momentet kompletteras med en bestämmelse enligt vilken avbrottstiden också i dessa fall i regel är tre veckor från ett beslut som utmätningsmannen har fattat med stöd av 1 mom. 4 punkten.

18 §. Redovisningsförfarande. I paragrafen ingår en bemyndigandebestämmelse. Enligt paragrafens andra mening utfärdar justitieministeriet föreskrifter om utskökningsmyndigheternas betalningsrörelse och bokföring.

Utskottet anser att den ovan citerade mening är onödig eftersom det enligt utskottet är klart att ministeriet inom sitt behörighetsområde kan utfärda sådana förvaltningsinterna bestämmelser också utan bemyndigande i lag. Utskottet har därför strukit meningen.

10 kap. Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande

5 §. Beräkning av besvärstiden i vissa fall. I paragrafen anges tidsfristen för besvär i sådana fall som inte omfattas av 4 § i samma kapitel. I paragrafens 2 mom. föreslås till följd av ändringar i 6 kap., att tiden för att anföra besvär räknas från den dag då fördelningslängden enligt 6 kap. 5 § har upprättats eller då avräkningsuppgifterna har införts i utsköknings informations-system.

Med tanke på parternas rättssäkerhet är det enligt utskottets uppfattning inte någon lyckad lösning att binda besvärstidens begynnelse tidpunkt vid den dag då fördelningslängden har upprättats eftersom parterna inte nödvändigtvis över huvud taget får information om när besvärstiden

tiden börjar löpa. En borgenär kan emellertid ha till och med stora intressen att bevaka just i det fall där en fördelningslängd enligt den lag som nu stiftas ska göras upp. Utskottet föreslår därför att momentet ändras så att besvärstiden i dessa fall räknas från den dag då en part har delgivits fördelningslängden.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen

Bestämmelsens 6 mom. innehåller föreskrifter om hur den nya lagen tillämpas på löner och andra periodiska inkomster vid de punkter då den gamla lagen upphör att gälla och den nya träder i kraft. Enligt tredje meningen i momentet börjar 4 kap. 49 § 1 mom. 3 punkten tillämpas tre år efter lagens ikraftträdande, och då även i anhängiga ärenden. Enligt denna punkt kan av lön och andra periodiska inkomster utmätas mer än normalt om denna inkomst är större än fyra gånger gäldenärens skyddade belopp. Men också i dessa fall kan av periodiska inkomster utmätas högst hälften.

Det nämnda lagrummet, 4 kap. 49 § 1 mom. 3 punkten, gäller endast gäldenärer med större inkomster. Syftet med bestämmelsen är att strama åt utmätningen hos gäldenärer med goda inkomster. Utskottet ställer sig bakom bestämmelsen i den form regeringen har föreslagit när det gäller innehållet. Utskottet förenar sig också om regeringens uppfattning såsom den framgår av propositionsmotiven (s. 191/II) enligt vilken gäldenären har rätt att förvänta sig att man i samband med lagändringar genom behövliga övergångsarrangemang bereder dem skäligen möjligheter att planera sin ekonomi i enlighet med de förändrade omständigheterna. Utskottet anser emellertid att den föreslagna övergångstiden om tre år är onödigt lång och föreslår därför att den kortas ned till två år.

Momentets sista mening gäller indexjusteringar av det skyddade beloppet. Utskottet har föreslagit att 4 kap. 48 § 3 mom. ändras så att det skyddade beloppet justeras årligen genom förordning av justitieministeriet. Om denna ändring godkänns blir motsvarande övergångsbestämmelse onödig och utskottet föreslår därför att den stryks.

2. Lag om ändring av lagen om utsökningsavgifter

3 §. *Avgifternas belopp.* I paragrafen föreskrivs om hur utsökningsavgifterna för olika betalningsslag bestäms. I propositionen föreslås att endast paragrafens 2 mom. ändras.

Med hänvisning till den allmänna motiveringen i betänkandet föreslår lagutskottet att också paragrafens 1 mom. ändras så att den lägsta tabellavgiften fastställs till 2,50 euro om den fordran som indrivits eller en del av den är högst 14 euro.

5 §. *Avgiftsfria prestationer.* Enligt paragrafens 4 mom. tas tabellavgift inte längre ut när av gäldenären vid utmätning av periodisk inkomst under de tre föregående åren har uppburits tabellavgifter under sammanlagt minst 27 månader. Med hänvisning till det som anförs i den allmänna motiveringen föreslår lagutskottet att befrielse beviljas redan när tabellavgifter har uppburits under de två föregående åren och under sammanlagt minst 18 månader.

Ingress. Eftersom utskottet ovan föreslår att även 3 § 1 mom. ändras bör ingressen justeras på motsvarande sätt.

Motionerna

Lagmotion 31/2004 rd. Utskottet föreslår att lagmotionen förkastas eftersom utskottet förordar definitionen av lön i 4 kap. 2 § i enlighet med propositionen.

Lagmotion 20/2005 rd. Utskottet föreslår att lagmotionen förkastas eftersom utskottet föreslår att det skyddade beloppet vid utmätning av periodisk lön ska vara 19,50 euro per dag, dvs. 585 euro per månad, för gäldenären själv.

Lagmotion 30/2005 rd. Utskottet föreslår att lagmotionen förkastas eftersom utskottet ställer sig bakom det förslag till avräkning som framgår av 6 kap. 4 § i propositionen.

Lagmotion 41/2005 rd. Lagutskottet förordar att bestämmelserna om den skyddade delen vid utmätning godkänns i en sådan form att grunden för en utmätningsskuld inte påverkar den skyddade delens belopp. Utskottet föreslår därför att lagmotionen förkastas.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförs ovan föreslår lagutskottet

att lagförslag 3—5 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 1 och 2 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att lagmotionerna LM 31/2004 rd, LM 20/2005 rd, LM 30/2005 rd och LM 41/2005 rd förkastas och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag**om ändring av utsökningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utsökningslagen av den 3 december 1895 (37/1895) 1 kap. 5 § 1 och 5—8 punkten, 4—6 kap., 8 kap. 6 § samt 10 kap. 5 § 2 mom.,
 sådana de lyder, 1 kap. 5 § 1 och 7 punkten samt 8 kap. 6 § i lag 679/2003, 1 kap. 5 § 5, 6 och 8 punkten i lag 792/1996, 4—6 kap. jämte ändringar samt 10 kap. 5 § 2 mom. i lag 197/1996, som följer:

1 kap.	6 §
Allmänna stadganden	<i>Betalningstid</i>
5 § (Som i RP)	(1 mom. som i RP) Utmätningssmannen får inte <i>utan sökandens samtycke</i> ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.
4 kap.	(3 mom. som i RP)
Utmätning	
<i>Allmän bestämmelse och definitioner</i>	7 § (Som i RP)
1 §	<i>Utmätningssubjekt och utomstående ställning</i>
<i>Verkställighet av betalningsskyldighet</i>	8—13 § (Som i RP)
(1—3 mom. som i RP) <i>Det som i denna lag föreskrivs om panträtt gäller också sådan retentionsrätt, vars innehavare har rätt att ha säkerheten i sin besittning (Nytt).</i>	14 §
2—4 § (Som i RP)	<i>Konstgjorda arrangemang</i>
<i>Betalningsuppgifter och betalningstid</i>	(1 och 2 mom. som i RP) Det som i 1 mom. föreskrivs om egendom gäller även inkomst som gäldenären har styrt till arrangemanget. Det som i 3 kap. 64—68 § bestäms om uppgifter om gäldenären tillämpas även på uppgifter om en utomstående som avses i denna paragraf. <i>Utmätningssmannen får inhämta uppgifter om en utomstående om det finns grundad anledning att misstänka att det är frå-</i>
5 § (Som i RP)	

ga om ett arrangemang som avses i denna paragraf.

15 §
(Som i RP)

Utmättningsförbud och utmättningsordning

16—19 §
(Som i RP)

20 §

Utmättningsförbudens giltighet

Utmättningsförbuden enligt 19 § 1 mom. 1—3, 6 och 7 punkten är i kraft två år efter det att gäldenären har fått medlen i sin besittning, med undantag för ersättning för bestående men, för vilket utmättningsförbudet är permanent. En förutsättning för förbudets giltighet är att gäldenären har hållit medlen separerat eller kan uppvisa bokföring eller motsvarande utredning över dem. Vid periodiska betalningar gäller utmättningsförbudet den återstående betalningsperioden. Förbudet att utmäta underhållsbidrag och ersättning till barn är i kraft så länge behovet av underhåll föreligger.

21 §

Undantag från utmätning

Om gäldenären är en fysisk person skall från utmätningen undantas

(1—7 punkten som i RP)
(2 mom. som i RP)

Från utmätningen får inte undantas lös egendom som sökanden har panträtt i (*utesl.*), när indrivningen gäller den fordran för vilken egendomen utgör säkerhet.

22—24 §
(Som i RP)

25 §

Avvikelse från utmättningsordningen

Avvikelse från utmättningsordningen får göras, om

(1—3 punkten som i RP)

4) viss egendom är svår att förvandla till pengar eller det belopp som skulle inflyta sannolikt är otillfredsställande, eller om iakttagandet av utmättningsordningen annars föranleder väsentligt *äventyrande av* eller dröjsmål med betalningen, särskilda kostnader eller annan betydande olägenhet för sökanden, eller

(5 punkten som i RP)

(2 och 3 mom. som i RP)

Utmättningsförfarande

26 §
(Som i RP)

27 §

Utmätningens ikraftträdande och betalningsförbud

(1 och 2 mom. som i RP)

Närmare bestämmelser om betalningsförbudets innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

28—30 §
(Som i RP)

Säkerställande av utmätning

31—36 §
(Som i RP)

Utmätningens rättsverkningar

37—41 §
(Som i RP)

Borgenärernas inbördes ställning

42—44 §
(Som i RP)

Inkomstbas vid utmätning av lön

45—47 §
(Som i RP)

Belopp som skall utmätas av lön

48 §

Skyddat belopp

Vid utmätning av lön som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen är gäldenärens skyddade belopp för gäldenärens egen del 19,50 euro och för make samt för egna och makens barn som han försörjer sju euro per dag fram till nästa löneutbetalningsdag. Det skyddade beloppet beräknas för 30 dagar per månad.

(2 mom. som i RP)

Det skyddade beloppet justeras årligen genom förordning av justitieministeriet enligt vad som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001). (Utesl.)

49 §

Lön som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen

Av inkomstbasen enligt 45—47 § skall från utmätning undantas

(1 och 2 punkten som i RP)

3) ett (utesl.) belopp som är mindre än det belopp som avses i 2 punkten, dock minst hälften av lönen, om lönen är större än fyra gånger gäldenärens skyddade belopp.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om en på lönebeloppet baserad progressiv skala enligt vilken utmätning verkställs i de fall som avses i 1 mom. 3 punkten. Utmätningens beloppet beräknas enligt sagda moment och i fråga om 3 punkten i momentet dessutom enligt den förordning av statsrådet som avses här (regelmässigt belopp). (Utesl.)

(3 mom. som i RP)

50—53 §
(Som i RP)

54 §

Underhållsbidrag

(1 mom. som i RP)

Om utmätning av lön verkställs för indrivning av ett löpande eller förfallet underhållsbidrag eller för indrivning av ett underhållsbidrag och en annan fordran, kan gäldenären ges fria månader eller uppskov enligt 51 § 2 mom. endast av vägande skäl.

55 §
(Som i RP)

Förfarande vid utmätning av lön

56—58 §
(Som i RP)

Betalningsplan och betalningsavtal

59—63 §
(Som i RP)

Utmätning av näringsinkomst

64 §
(Som i RP)

65 §

Annan näringsinkomst

När annan näringsinkomst än periodisk näringsinkomst utmäts hos en fysisk person eller när näringsinkomst utmäts hos en sammanslutning, får utmätningens beloppet begränsas, om gäldenären därmed kan fortsätta med närings- eller affärsverksamheten och förfarandet inte kan anses stå väsentligt i strid med sökandens intresse. Dessutom iaktas i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 59—63 §, och, om inkomsten är periodisk, vad som föreskrivs om förfarandet vid utmätning av lön. Det som i denna paragraf föreskrivs om begränsning av utmätningens beloppet tillämpas även vid utmätning av sådant stöd för

Förslag till beslut

LaUB 5/2006 rd — RP 13/2005 rd

affärsverksamhet som en sammanslutning får från ett offentligt samfund.

66 §
(Som i RP)

Fordringar och vissa andra rättigheter

67 §
(Som i RP)

68 §

Indrivning hos den som meddelats betalningsförbud

(Som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

69 och 70 §
(Som i RP)

Samägande

71 och 72 §
(Som i RP)

73 §

Utmätning av samägt föremål

En fastighet eller en lös sak som ägs i kvotdelar får utmätas även om den inte svarar för sökandens fordran, om

1) det av försäljningen sannolikt för gäldenärens del inflyter betydligt mer än det skulle inflyta av en försäljning av gäldenärens andel, *(utesl.)*

2) sökandens fordran sannolikt inte skulle inflyta av en försäljning av gäldenärens andel, och

3) utmätningens betydelse inte står i uppenbart missförhållande till den olägenhet den medför.

(2 och 3 mom. som i RP)

74 och 75 §
(Som i RP)

Dödsbo

76—82 §
(Som i RP)

Kompletterande bestämmelser

83 och 84 §
(Som i RP)

5 kap.

Försäljning

Allmänna bestämmelser

1 och 2 §
(Som i RP)

Allmänna auktionsvillkor

3—8 §
(Som i RP)

9 §

Statens ersättningsansvar

(1 och 2 mom. som i RP)

Ersättningen fastställs oberoende av utmätningens manns vållande, med iakttagande av vad som föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974). Staten har rätt att *enligt vad som föreskrivs i skadeståndslagen* få det utbetalda beloppet av den som orsakat skadan.

10 §

Gäldenärens skyldighet att ge information

Gäldenären är skyldig att på förfrågan underätta utmätningens manns om nyttjanderätter och andra rättigheter som hänför sig till egendom som säljs och om framställda invändningar om bättre rätt samt lämna uppgifter om sådana egenskaper hos egendomen och omständigheter som påverkar dess nyttjande som med beaktande av egendomens art kan anses relevanta.

11—14 §
(Som i RP)

Gemensamma bestämmelser om auktion

15 §

Utredande av värde och sättande i skick av ett föremål

Om en fastighet eller värdefull lös egendom skall säljas, skall utmätningsmannen före försäljningen kontrollera egendomens skick. *Om möjligt skall även egendomens gängse värde utredas.* Vid behov får en sakkunnig anlitas. Den som har egendomen i sin besittning är skyldig att tilllåta kontrollen och värderingen.

(2 mom. som i RP)

16—22 §
(Som i RP)

23 §

Minimipris

Utmätningsmannen får inte godkänna det högsta budet vid auktion på en fastighet eller värdefull lös egendom, om han bedömer att budet klart understiger gängse pris för egendomen på orten (*utesl.*).

Det högsta budet får inte godkännas, om det understiger föremålets ädelmetallvärde eller något annat motsvarande dagsvärde *för annan egendom.* Värdepapper eller värdeandelar får inte på auktion säljas till ett lägre pris än den senaste offentliggjorda köpnoteringen före försäljningsdagen.

Godkänns inte det högsta budet ordnas en ny auktion eller försäljning under hand, utom om sökanden förbjuder detta *eller utmätningsmannen bedömer att det med beaktande av de extra kostnaderna inte inflyter mer medel vid en ny försäljning.* Om det inte ordnas någon ny försäljning eller om egendomen inte heller den andra gången blir såld, återkallas utmätningen.

24—27 §
(Som i RP)

Auktion på lös egendom

28—33 §
(Som i RP)

34 §

Lägsta godtagbara bud

Det lägsta godtagbara budet skall vid auktion på lös egendom täcka verkställighetskostnaderna och en eventuell försäljningsavgift samt fordran hos innehavaren av en pant eller retentionsrätt, till det belopp som har förmånsrätt, om denne har rätt att hålla *egendomen* i sin besittning eller om en pantsättningen har skrivits in på ett sätt som motsvarar besittning *av egendomen.* Detsamma gäller försäljning av en kvotdel som tillhör gäldenären.

(2 och 3 mom. som i RP)

35—38 §
(Som i RP)

Partsutredning vid auktion på fastighet

39—48 §
(Som i RP)

49 §

Fordran som inte bevakats, villkorlig fordran samt inskrivning som inte är slutförd

(1 och 2 mom. som i RP)

En pantfordran antecknas i förteckningen även om ansökan om inteckning ännu inte har avgjorts med ett beslut som vunnit laga kraft. Ingen anteckning görs om ansökan har lämnats vilande på grund av utmätning *eller säkringsåtgärd (utesl.).*

50—53 §
(Som i RP)

Förfarande vid auktion på fastighet

54—59 §
(Som i RP)

Försäljning av flera fastigheter som tillhör gäldenären och andra specialfall

60—66 §
(Som i RP)

Försäljning av flera fastigheter med olika ägare

67—71 §
(Som i RP)

Auktion på fartyg

72—74 §
(Som i RP)

Försäljning under hand

75—80 §
(Som i RP)

Samägande

81—83 §
(Som i RP)

Avslutande åtgärder

84 §
(Som i RP)

85 §

*Dödande av inteckning i **fartyg eller bil***

Inteckningar som avser förfallna panträtter i sålda fartyg eller bilar skall dödas.

86—88 §
(Som i RP)

6 kap.

Fördelning och redovisning*Definitioner*

1 §
(Som i RP)

Fördelning

2—4 §
(Som i RP)

5 §

Fördelningsbeslut och dess bindande karaktär

Om det för försäljningen har upprättats en partsförteckning skall utmätningsmannen göra upp en fördelningslängd för avräkning av medlen som bygger på partsförteckningen och som delges parterna. I annat fall skall utmätningsmannen fatta beslut om fördelningen genom att föra in uppgifter om avräkningen i utsökningens informationssystem.

(2 mom. som i RP)

6—11 §
(Som i RP)

12 §

Fördelningsmeddelande

Om det inte har gjorts upp en fördelningslängd för avräkning av medlen skall utmätningsmannen på begäran ge borgenären ett meddelande om fördelningen av de inbetalda medlen.

(2 mom. som i RP)

Förutsättningar för redovisning och redovisningsförfarande

13 och 14 §
(Som i RP)

15 §

Avbrytande av redovisningen

(1 och 2 mom. som i RP)

Redovisningen avbryts för tre veckor från det att yrkandet om avbrott har framställts *eller från ett beslut som utmätningssmannen har fattat med stöd av 1 mom. 4 punkten* eller av särskilda skäl för en av utmätningssmannen bestämd längre tid. De influtna medlen får dock redovisas mot säkerhet.

16 och 17 §
(Som i RP)

18 §

Redovisningsförfarande

Bestämmelser om redovisningsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet. (*Utesl.*)

19 och 20 §
(Som i RP)

Förvaring av medel

21—25 §
(Som i RP)

8 kap.

Om kostnad i utsökningssmål

6 §
(Som i RP)

10 kap.

Sökande av ändring i utmätningssmannens förfarande

5 §

Beräkning av besvärstiden i vissa fall

— — — — —
Tiden för anförande av besvär över fördelningen av de influtna medlen räknas från den dag då *en part har delgivits fördelningslängden* enligt 6 kap. 5 § (*utesl.*) eller då avräkningsuppgifterna har införts i utsökningens informationssystem.
— — — — —

(1—5 mom. som i RP)

6. Bestämmelserna om utmätning av lön och annan periodisk inkomst tillämpas även då betalningsförbudet har givits före lagens ikraftträdande. På de inkomstposter i fråga om vilka innehållningsskyldigheten för lönebetalaren eller någon annan som meddelats betalningsförbudet har uppkommit före lagens ikraftträdande tillämpas tidigare lag. Dock börjar 4 kap. 49 § 1 mom. 3 punkten tillämpas *två* år efter lagens ikraftträdande, och då även i anhängiga ärenden. Vid beräkning av den utmätningstid som berättigar till fria månader beaktas även tiden före lagens ikraftträdande. (*Utesl.*)

(7—14 mom. som i RP)

2.

Lag**om ändring av lagen om utsökningsavgifter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 13 januari 1995 om utsökningsavgifter (34/1995) 2 § 2 mom., 3 § 1 och 2 mom. och 5 § 4 mom.,
 av dem 2 § 2 mom. och 3 § 2 mom. sådana de lyder i lag 685/2003 och 3 § 1 mom. i lag 976/2001, samt
fogas till 5 §, sådan den lyder delvis i nämnda lag 685/2003, ett nytt 5 mom. som följer:

2 §
 (Som i RP)

3 §
Avgifternas belopp

Tabellavgiften fastställs som en jämnt stigande avgift enligt storleken av det belopp som inflyter för en fordran, så att den minsta avgiften är 2,50 euro, om den fordran som indrivits eller en del av den är högst 14 euro, och den största avgiften högst 340 euro, om den fordran som indrivits eller en del av den är större än 16 800 euro.
 (2 mom. som i RP)

5 §

Avgiftsfria prestationer

När av gäldenären vid utmätning av periodisk inkomst under de två föregående åren har uppburits tabellavgifter under sammanlagt minst 18 månader, skall tabellavgift inte längre tas ut. Om utmätningen av periodisk inkomst börjar på nytt innan ett år har förflutit från det att den avgiftsfria uppbörden upphörde, uttas inte heller i det nya ärendet någon tabellavgift. Om ett år har förflutit sedan den avgiftsfria uppbörden, tas tabellavgift ut för de följande 12 månaderna.
 (5 mom. som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
 (Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur beloppet av influtna medel vid utmätning förhåller sig till ut-

sökningsavgifterna i utmätningsförfarandet och att det vid behov genom ändringar i regleringen av utsökningsavgifterna säkerställs att detta förhållande förblir skäligt för gäldenären.

LaUB 5/2006 rd — RP 13/2005 rd

Helsingfors den 7 april 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
vordf. Susanna Rahkonen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Leena Harkimo /saml
Lasse Hautala /cent
Tatja Karvonen /cent
Petri Neittaanmäki /cent
Heli Paasio /sd

Lyly Rajala /saml
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Petri Salo /saml
Minna Sirnö /vänst
Juhani Sjöblom /saml
Timo Soini /saf
Astrid Thors /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.